

آینده پژوهی و پایداری محیطی

مفاهیم نظری و روش

تألیف:

جیمز کی. لین

مترجمان:

دکتر زینب حزب‌باوی

دکتر رئوف مصطفی‌زاده

مهندس نازیلا علائی

۱۴۰۰

سرشناسه	لین جیمز کی: Lein, James K
عنوان و نام پدیدآور	آینده‌پژوهی و پایداری محیطی: مفاهیم نظری و روش / تألیف جیمز کی. لین؛ مترجمان زینب حزب‌اوی، رئوف مصطفی‌زاده نازیلا علانی.
مشخصات نشر	اردبیل، دانشگاه محقق اردبیلی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۹۵ ص.
شابک	978-622-7258-47-9: ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا.
یادداشت	عنوان اصلی [2017] Futures research and environmental sustainability: theory and method
موضوع	تداوم‌پذیری
موضوع	Sustainability
موضوع	حفاظت محیط زیست
موضوع	Environmental protection
موضوع	آینده‌نگری - - تحقیق
موضوع	Forecasting - - Research
شناسنامه افزوده	حزب‌اوی، زینب، ۱۳۶۵ - مترجم
شناسنامه افزوده	مصطفی‌زاده، رئوف، ۱۳۶۲ - مترجم
شناسنامه افزوده	نازیلا علانی، ۱۳۶۳ - مترجم
شناسنامه افزوده	دانشگاه محقق اردبیلی
شناسنامه افزوده	University of Mohaghegh Ardabili
رده‌بندی کنگره	GE۱۹۶
رده‌بندی دیویی	۳۳۸/۹۲۲
شماره کتابشناسی ملی	۷۶۰۷۹۸۲
وعیت رکورد	فیا

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مولف است»
«حق چاپ کتاب محفوظ است»

انتشارات دانشگاه محقق اردبیلی: اردبیل - انتهای خیابان دانشگاه، دانشگاه محقق اردبیلی - صندوق پستی ۱۷۹ - کد پستی ۵۶۱۹۹۱۳۱۳
تلفن: (۰۴۵-۳۳۵۱۲۰۸۱-۹۰) دورنگار: (۰۴۵-۳۳۵۱۰۱۴۱)
press@uma.ac.ir, www.uma.ac.ir/press

آینده‌پژوهی و پایداری محیطی: مفاهیم نظری و پژوهش
جیمز کی. لین / مترجمان: دکتر زینب حزب‌اوی، دکتر رئوف مصطفی‌زاده، مهندس نازیلا علانی
ویراستار ادبی: دکتر شکراله پورالخاص / طرح جلد: جواد قربانی
ناشر: دانشگاه محقق اردبیلی

ISBN: 978-622-7258-47-9

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۵۸-۴۷-۹

+ چاپ اول: مهر ۱۴۰۰ + قیمت ۳۵ هزار تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار مؤلف.....	۹
درباره مؤلف.....	۹
پیشگفتار مترجمان.....	۹
مقدمه.....	۹
۱.....	۱۳
پایداری محیط زیست: علم و هنر.....	۱۳
۱-۱- تعیین چالش.....	۱۳
۱-۲- نظریه پایداری.....	۱۸
۱-۳- مسأله تعریف.....	۲۱
۱-۴- مدل های پایداری.....	۲۴
۱-۵- پایداری ضعیف در مقابل پایداری قوی.....	۲۷
۱-۶- در آغوش گرفتن محیط زیست.....	۲۹
۱-۷- خلاصه.....	۳۲
۲.....	۳۷
ارزیابی پایداری محیط زیست: یک چالش.....	۳۷
۲-۱- سوالات ارزیابی.....	۳۷
۲-۲- تحلیل اثرات محیط زیستی.....	۴۳
۲-۳- ارزیابی راهبردی محیط زیست.....	۴۹
۲-۴- ارزیابی پایداری محیط زیست.....	۵۲
۲-۵- شاخص های ارزیابی.....	۵۳
۲-۶- شاخص های پایداری.....	۵۶
۲-۷- خلاصه.....	۶۲
۳.....	۶۷
پیش بینی، عدم قطعیت و پایداری محیط زیست.....	۶۷
۳-۱- عدم قطعیت و زمان.....	۶۷
۳-۲- احتیاط و پایداری محیط زیست.....	۷۲
۳-۳- پیش بینی به عنوان فرآیند.....	۷۴
۳-۴- تجزیه و تحلیل درخت رویداد.....	۷۷
۳-۵- خلاصه.....	۸۳
۴.....	۸۷
۴-۱- علم آینده.....	۸۷
۴-۲- مقدمات پیش بینی.....	۹۰

پیش‌گفتار مؤلف

از زمان تحصیلات در دوره کارشناسی رشته جغرافیا، تأثیر انسان بر سامانه محیط زیست موضوع مورد علاقه من بوده است. بیش‌تر مباحث حرفه‌ای من، چه در کلاس و چه در تحقیق، به این موضوع اختصاص داده می‌شود. این کتاب بیش‌تر بر اساس تجربیات واقعی برای مطالعه این موضوع و به اشتراک‌گذاری یافته‌هایم نوشته شده است. همان‌طور که می‌دانیم موضوع تعامل انسان و محیط زیست، پیچیده و دشوار است. مطالعات منتشر شده وسیعی، اثرات فعالیت‌های انسانی بر سامانه محیط زیستی را مستندسازی کرده‌اند و طیف وسیعی از دامنه و تنوع مشارکت‌های قابل توجه از تمام تخصص‌های علمی را نشان می‌دهند. شواهد حاصل از این مطالعات، حاکی از پیامدهای زیان‌بار اقدامات گذشته بوده و یک فهرست طولانی از "کارهایی که نباید انجام داد" را فراهم کرده است. اگرچه نگاه به گذشته می‌تواند آموزنده باشد، اما ارتباط با آینده، جایی که تأثیر انسان تحقق می‌یابد، فعالانه دنبال نشده است. گذشته از اشاره مختصر به اخلاق "نسل آینده" که به‌دقت در متن دستورالعمل‌های سیاست محیط زیستی گنجانده شده، مطالعه صریح آینده از دیدگاه محیط زیست به‌طور فعال در نظر گرفته نشده است.

چندین سال پیش، به زمینه آینده‌پژوهی علاقه‌مند شدم و به مطالعه پرداختم. طی مرور منابع، به این نکته پی بردم که این پتانسیل وجود دارد که دیدگاه‌ها و روش‌های مهمی برای درک بهتر تأثیر انسان بر محیط زیست را می‌توان به شیوه‌ای مناسب‌تر ارائه داد. اگر ما به مفهوم مباشرت محیط زیست با این دیدگاه که نسل‌های آینده، سامانه محیط زیست تحت تأثیر قرار گرفته را به ارث خواهند برد، متعهد شویم، ضرورت شناسایی روش‌های قابل پیگیری که اثر پیشرفت‌های انسانی در آینده را می‌توانند در رابطه با شرایط پویای محیط زیست مورد ارزیابی قرار دهند، آشکار می‌شود. به نظر می‌رسد تلفیق دو حوزه موضوعی "تعامل انسان-محیط زیست و آینده‌پژوهی" یک نقطه منطقی برای شروع این تحقیق باشد. با این حال، این تلفیق به یک نقطه کانونی نیاز دارد که از طریق بررسی مفاهیم نظری و روش قابل دست‌یابی است. پایداری به‌عنوان نقطه هم‌گرایی عمل می‌کند که در آن فعالیت‌های انسانی را می‌توان در مورد ظرفیت حمایتی آن‌ها در یک مدت زمان طولانی مورد بررسی قرار داد. کاشت یک

درخت با نام پایداری می‌تواند چیزهای شگفت‌انگیزی در طول حیات درخت به بار آورد. عدم قطعیت‌های آینده و تمایل به دانستن ناشناخته‌ها، تجربه درخت‌کاری ما را افزایش می‌دهد، و بنابراین من مفاهیم و روش‌های آینده‌پژوهی را با توسعه نظریه پایداری برای بررسی تعامل انسان-محیط زیست در جایگاه مناسب آن، تلفیق کردم. هدف این کتاب، ارائه مفاهیم و روش‌های تجربه شده قابل دسترس به‌عنوان راهنمای ارزیابی اقدامات فعلی و پایداری محیط زیستی بلندمدت آن‌هاست.